

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Gfv.VII.30.701/2017/9.

A tanács tagjai: . Vezekényi Ursula a tanács elnöke
. Tibold Ágnes előadó bíró
. Osztovits András bíró

A felperes

A felperes képviselője: Zolcsák Ügyvédi Iroda ügyintéző: dr. Zolcsák Ottó ügyvéd)

Az alperes:

Az alperes képviselője: Nagy és Kiss Ügyvédi Iroda

A per tárgya: szerződés részleges érvénytelenségének megállapítása

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: alperes

A másodfokú bíróság neve és a felülvizsgálni kért jogerős határozat száma: Szegedi Ítéltábla,
Pf.III.20.236/2017/5. számú ítélet

Az elsőfokú bíróság neve és határozatának száma: Gyulai Törvényszék, 5.P.20.573/2016/3.
számú ítélet

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezi, az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatja és a keresetet elutasítja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 86.100 (nyolcvanhatezer-egyszáz) Ft első- és másodfokú együttes eljárási költséget, valamint 82.700 (nyolcvankétezer-hétszáz) Ft felülvizsgálati eljárási költséget; megállapítja, hogy a 36.000 (harminchatezer) forint kereseti illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] 2008. július 8-án a felperes mint adós és az alperes mint hitelező deviza alapú kölcsönszerződést szerződést kötöttek.
- [2] A kölcsönszerződés 1.4. pontja az alábbi rendelkezést tartalmazza:
„Felek kijelentik és kötelezik magukat arra, hogy bármely

elszámolási vita, illetve banki igény kielégítés esetére, vagy a jelen okirat szerinti kölcsönből mindenkor fennálló kölcsön és egyéb tartozás mértékére, a folyósítás tényleges időpontja, a teljesítési kötelezettség lejáratának megállapítása, valamint bármely egyéb, a közvetlen bírósági végrehajtás céljából szükséges tény, adat megállapítása tekintetében az Adós Banknál vezetett számlái, és a Bank nyilvántartásai, könyvei alapján készült közjegyzői okiratba foglalt ténytanúsítványt fogadják el, mint közhiteles, aggálytalan tartalmú bizonyítékot.

Ennek megfelelően a kölcsön és járulékaik nem, vagy nem szerződés szerinti megfizetése esetén a végrehajtás alapjául szolgáló, mindenkor fennálló kölcsön-, és járuléktartozást, továbbá a fent hivatkozott tényeket jelen okirat mellett, az Adós Banknál vezetett számláiról, illetve a Bank nyilvántartásai, könyvei alapján készült közjegyzői okiratba foglalt ténytanúsítvány tanúsítja, amelynek elfogadására a Felek jelen okirat aláírásával kötelezettséget vállalnak.

Felek/Adós felkéri(k) a jelen okiratot szerkesztő közjegyzőt, vagy egyéb illetékességgel bíró közjegyzőt, hogy a fenti kölcsönből fennálló kölcsön és járulékaik, továbbá egyéb tartozása mértékét, továbbá a fent hivatkozott tényeket, adatokat esetleges végrehajtási eljárás kezdeményezése esetén, a Bank felkérésére az Adósok banknál vezetett számlái, a Bank nyilvántartásai, könyvei alapján és nyilvántartásokba való betekintéssel közjegyzői tanúsítványba foglaltan tanúsítsa, e tekintetben a banktitok megtartásának kötelezettsége alól a felmentést megadják."

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [3] A felperes keresetében a kölcsönszerződés fenti kikötése tisztességtelenségének megállapítását kérte a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.) 209/A. § (2) bekezdése, valamint a fogyasztóval kötött szerződésben tisztességtelenségnek minősülő feltételekről szóló 18/1999. (II.5.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) 1. § (1) bekezdés a), b) és j) pontjaira, illetve 2. § f) pontjára hivatkozással.
- [4] Az alperes a kereset elutasítását kérte.

Az első- és másodfokú ítélet

- [5] Az elsőfokú bíróság ítéletében megállapította, hogy a kölcsönszerződés I.4. pontja érvénytelen. A keresettel támadott kikötést a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés b) és j) pontjába ütközőnek ítélte, mert kizárólagosan a fogyasztóval szerződő felet jogosítja fel annak megállapítására, hogy teljesítése szerződésszerű-e, továbbá a bizonyítási terhet a fogyasztó hátrányára változtatja meg. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a kikötés világosságához is nyomatékos kétség fér.

- [6] Az alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét - annak indokaival egyetértve - helybenhagyta.
- [7] Az ítélet tábla megítélése szerint a fogyasztói kölcsönszerződésbe foglalt az a kikötés, amelyben az adós a szerződéskötéskor előre elismeri, hogy a jövőben bármikor fennálló tartozása a kölcsönadó saját üzleti könyvei, illetve nyilvántartása alapján megállapítható összeggel azonos, tisztességtelen szerződési feltétel. Az erre irányuló szerződési feltétel - mint a szerződéskötéskor a kölcsön folyósítása előtt megtett tartozás elismerés - mind a bizonyítási teher, mind a felmondás jogszerűségének vitathatósága szempontjából a fogyasztót indokolatlanul hátrányos helyzetbe hozza. Az ítélet tábla hangsúlyozta, az arra vonatkozó szerződéses rendelkezés, hogy a hitelező az adós általa kimutatott tartozásáról közjegyzői ténytanúsítvány kiállítását kérheti, illetve a ténytanúsítvány kiállítása nem tisztességtelen. A tisztességtelenséget az eredményezi, hogy annak alapján a bank egyoldalú nyilatkozatán alapul, hogy mit tekint a fogyasztó által elismert tartozásnak. Az elsőfokú bíróság ezért helytállóan állapította meg, hogy a ténytanúsítványtól szóló szerződési feltétel a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés b) és j) pontjába ütközik.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [8] Az alperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú ítélet megváltoztatásával a kereset elutasítását, másodlagosan az első- vagy másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte. Állította a jogerős ítélet a szerződéskötéskor hatályos rPtk. 209. § (5) bekezdésébe, 209/A. § (2) bekezdésébe, valamint Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés b) és j) pontjába ütköző módon jogszabálysértő.
- [9] Az alperes arra hivatkozott, hogy az eljáró bíróságok tévesen értelmezték a vitatott szerződéses rendelkezés tartalmát, az nem fordítja meg a bizonyítási terhet és nem jogosítja fel az alperest a teljesítés jogszerűségének kizárólagos megállapítására.
- [10] Álláspontja alátámasztására többek között hivatkozott a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. tv. (a továbbiakban: Vht.) 21. §-ában, a jelenleg hatályos tv. 23/C. §-ában, a közjegyzőkről szóló 1991. évi XLI. tv. (a továbbiakban: Közjegyzői tv.) 111-112. §-aiban, valamint a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: rHpt.) 206. § (2) bekezdésében és a 2013. évi CCXXXVII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) 275. § (2) bekezdésében írtakra. Állította, az adós ugyanolyan helyzetben van a kikötéssel mint a kikötés nélkül, ezért az nem tisztességtelen.
- [11] Az alperes előadta továbbá, a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés b) pontjának helyes értelmezése szerint az a szerződéses feltétel tisztességtelen, amely a fogyasztóval szerződő felet, tehát az I. rendű alperest egyoldalúan annak megállapítására jogosítja, hogy a

saját teljesítése szerződésszerű-e. Tekintettel arra, hogy a perbeli kikötés nem tartalmaz olyan elemeket, amely az alperes saját teljesítésére utalna, a Korm. rendelet hivatkozott pontjába ütközés fel sem merülhet.

- [12] Megítélése szerint e szerződéses rendelkezés nem lehet tisztességtelen az rPtk. 209. § (5) bekezdésére figyelemmel, mert azt a jogszabály előírásainak megfelelően határozta meg. Ezen jogszabályi rendelkezések a Közjegyzői tv. 112. § (1) bekezdése, a Vht. szerződéskötéskori 21. §-a, hitelezési kockázat kezeléséről és tőkekövetelményéről szóló 196/2007. (VII. 30.) Korm. rendelet 115. § (1) bekezdés c) pontja, valamint az utóbbival kapcsolatban a PSZÁF által korábban kiadott Bazel II. Validációs Kézikönyvben meghatározott követelmények.
- [13] A felperes felülvizsgálati ellenkérelmet nem terjesztett elő.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [14] A Kúria a jogerős ítéletet az rPp. 275. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta és megállapította, az a hivatkozott indokok alapján jogszabálysértő.
- [15] A Kúria az EBH 2018.G.1. számon közzétett gazdasági elvi határozatában kifejtetteket változatlanul, minden részletében irányadónak tekinti. Az adott ügyben a perbelivel a tartalmát és a lényegét tekintve megegyező szerződéses rendelkezés tekintetében a Kúria akként foglalt állást, hogy az a bizonyítási terhet a fogyasztó hátrányára nem fordítja meg. Rámutatott, az a szerződéses rendelkezés, amely szerint a pénzügyi intézmény a saját nyilvántartásai alapulvételével jogosult a fogyasztói tartozások kimutatására, és a szerződő felek az e kimutatás alapján készült, közokiratba foglalt ténytanúsítványt tekintik irányadónak, nem minősül joghatályos tartozáselismerő nyilatkozatnak, ezért a bizonyítási terhet a fogyasztó számára hátrányosan nem változtatja meg, és nem korlátozza a fogyasztó jogszabályon alapuló igényérvényesítési lehetőségét sem. Döntésének jogi indokolásában hangsúlyosan hivatkozott az rPtk. 242. §-ában, az rHpt. 206. §-ában, a Vht. 21. §-ában, a közjegyzői tv. 111. § (1) bekezdésében, a Korm. rendelet 1. § (1) bek. i) és j) pontjaiban írtakra.
- [16] A perbeli kölcsönszerződés I.4. pontjának kikötése a fent hivatkozott elvi határozat alapjául szolgáló tényállástól annyiban tér el, hogy ebben a felperes egyúttal arról is nyilatkozott, hogy a ténytanúsítványt aggálytalan tartalmú közhiteles bizonyítékként fogadja el. A felperes nyilatkozata e külön kitétele ellenére joglemondásként sem értékelhető. Az egyoldalú joglemondás fogalmi körébe ugyanis csak az a nyilatkozat vonható, amellyel a nyilatkozattevő az őt kétségkívül megillető jogosultságról kifejezetten lemond. Az rPtk. 207. § (4) bekezdése értelmében az igényérvényesítésről vagy a vitatásról való lemondásnak félreérthetetlennek és határozottnak kell lennie, nincs helye a nyilatkozat kiterjesztő tartalmú értelmezésének (BH1993.673.) A

perbeli kölcsönszerződés részben eltérő tartalma ezért a [15] pontban hivatkozott elvi határozattól eltérő jogi következtetés levonására nem ad alapot. Mindezekre tekintettel a Kúria úgy ítélte, hogy a perbeli szerződéses rendelkezés a bizonyítási terhet nem fordította meg.

- [17] A Kúria utal e körben a BH 2018.146. számon közzétett döntésében foglaltakra is, amelyben kifejtette, amennyiben a kölcsönszerződés I.4. pontjának tartalma mégsem volna egyértelműen megállapítható, az rPtk. 207. § (2) bekezdésében foglalt - a fogyasztó számára kedvezőbb - értelmezési szabály alkalmazása válna szükségessé. Az alperes pedig maga is egyértelműen úgy nyilatkozott, hogy a keresettel támadott kikötés értelmében a közjegyzői tanúsítvány pusztán azt a tényt hivatott bizonyítani, hogy az alperes milyen adatokat tart nyilván a felperes teljesítésével összefüggésben. A per tárgyává tett kikötésnek tehát az rPtk. 207. § (2) bekezdésére figyelemmel sem tulajdonítható olyan tartalom, amely kihatna a felek igényérvényesítési és bizonyítási lehetőségeire, kötelezettségeire.
- [18] A jogerős ítélet a perbeli kikötést a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdésének b) pontjába ütközően is tisztességtelennek találta, mert az kizárólagosan az alperest jogosítja fel a felperes teljesítése szerződésszerűségének megítélésére. A Kúria az előző pontban már hivatkozott BH 2018.146. számon közzétett határozatában már ebben a kérdésben is állást foglalt, amelyet az ott kifejtett indokokra utalással jelen ügyben is fenntart. Annak lényege szerint az a kikötés tisztességtelen, amely a fogyasztóval szerződő felet jogosítja fel arra, hogy maga állapítsa meg a saját teljesítése megfelelőségét. A keresettel támadott szerződéses rendelkezés azonban nem tartalmaz az alperest a megjelölt körben megillető egyoldalú jogosítványt, nem érinti (nem vonja el) a vele szerződő fél - a felperes - kötelmi jogát arra, hogy az alperes szolgáltatásának megfelelőségét megítélje és minősítse (rPtk. 283. §), így a kölcsönszerződés I.4. pontjának tisztességtelensége ezen a címen sem állapítható meg.
- [19] A kifejtettek értelmében a Kúria a jogerős ítéletet az rPp. 275. § (4) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte, az elsőfokú ítéletet megváltoztatva a felperes keresetét elutasította.

Záró rész

- [20] Az eredményes felülvizsgálati kérelemre tekintettel a Kúria a pervesztes felperest az rPp. 270. § (1) bekezdése szerint irányadó 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte az alperes - 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 2. § alapján megállapított - mérsékelt összegű ügyvédi munkadíjából és az általa lerótt fellebbezési és felülvizsgálati eljárási illetékből álló első-, másodfokú és felülvizsgálati eljárásban felmerült költsége megfizetésére. A megbízási szerződésben kikötött ügyvédi munkadíj mérséklését a nagyszámú, azonos tényállás alapján indult perben az alperes

túlnyomórészt azonos jogi alapokon álló védekezése indokolta.

- [21] A felperes teljes költségmentességére tekintettel le nem rótt kereseti illetéket a bírósági eljárásban a költségmentesség alkalmazásáról szóló 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése és 14. §-a alapján az állam viseli.
- [22] A Kúria a döntését az rPp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül hozta meg.

Budapest, 2018. június 5.

Dr. Vezekényi Ursula sk. a tanács elnöke, Dr. Tibold Ágnes sk.
előadó bíró, Dr. Osztovits András sk. bíró